

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HERTHA

TIDSKRIFT FÖR DEN SVENSKA
KVINNORÖRELSEN
UTGIVEN AV FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET
❧ REDAKTÖR: ELLEN KLEMAN ❧

ÅRGÅNG 6
MAJ
1919

STILFULLA & ELEGANTA

DRÄKTER, KAPPOR & PÄLSAR

För DAMER

PAUL U. BERGSTRÖMS A.-B.

74-78 DROTTNINGGATAN 74-78

D:r Elin Beckmans Hettluftsinstitut.

Hettluft, Diatermi, Massage och
Sjukgymnastik.

Behandling av *reumatism, gikt, nervsmärtor, froskskador, vissa leduldgjutningar och ledstelheter* samt börjande *ålderdomsbrand*.

Barnhusgatan 12. Vard. 1/23-4.

Rikst. 10552.

A. T. Br. 4552.

SINGER "66"

MODERNASTE SYMASKIN

NYTTIGASTE MÖBEL

Andrea Eneroths Högre Handarbetsseminarium

Kommendörsgatan 32, 1 tr. STOCKHOLM Allm. Tel. Österm. 16 18

Av Kungl. Maj:t godkänd högre lärarinnekurs på 1½ eller 2 år.

Även ettårig lärarinneutbildning. Enda tvååriga handarbetslärarinnekurs. Högre kursen har två valfria linjer med samma kompetens. Seminariet åtnjuter **statsanslag**, och kan därför mottaga några frielever. **Ansökan** göres helst före den 1 juni till nytt arbetsår, som börjar 1 sept. Mottagningstid varje dag 12-1. Fullständigt prospekt sändes på begäran.

A.-B. JOHN V. LÖFGREN & C:o

Kungl. Hovleverantör

Riks 4 29 FREDSGATAN 3 :: STOCKHOLM A. T. 50 48

Sverges äldsta, största och bäst
renommerade *specialaffär* i

Siden- och Ylle-Klän-
ningstyger

Prover till landsorten sändas *gratis* och
franco.

Telefon
539
Malmö

Perslow's

SIDEN- &
MANUFAKTUR-
AFFÄR

Alltid nyheter i största urval

HERTHA

ÅRGÅNG VI

MAJ 1919

HÄFTE 5

Staten och kvinnorna.

Rubriken här ovan kunde tyvärr också lyda: Staten mot kvinnorna. Den segslitna frågan om kvinnorna och statsämbetena har åter varit före i riksdagen, och utgången har, tack vare första kammaren, blivit den att staten alltjämt tills vidare utestänger kvinnorna från fri tävlan om dess ämbeten och tjänster.

Den motionär, herr E. Moberger i andra kammaren, som denna gång gick i bräschen för kvinnornas rätt att även för sin del få tillämpat grundlagens stadgande om "förtjänst och skicklighet" såsom enda befordringsgrund, utgick ifrån att den kommunalt och politiskt fulltberättigade medborgaren icke lämpligen kan och får utestängas från statens tjänster och beställningar, när annars erforderlig kompetens för desamma föreligger. Som fullberättigade medborgare menar nämligen herr Moberger att kvinnorna kunna nämnas, sedan förra årets urtima riksdag ställt dem med fullt samma rättigheter som mannen i avseende på kommunalförvaltningen och samtidigt deras politiska medborgarskap fått sitt principiella erkännande och löfte givits om det praktiska genomförandet av principen vid detta års riksdag. Herr Mobergers yrkande hade därför blivit, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om så-

dana ändringar av regeringsformen att de hinder denna grundlag uppställer för kvinnor att bekläda statstjänster måtte undanröjas och att särskilt intet grundlagsenligt hinder måtte kvarstå för svensk kvinna att bekläda prästämbete inom svenska kyrkan eller teologisk lärarejänst vid universiteten.

Det hela var ju endast ett yrkande på fullföljandet av 1909 års reform, då § 28 regeringsformen fick den bekanta formulering som gav kvinnorna tillträde till vissa statstjänster — sedan grunderna för tillträde till desamma vederbörligen först stipulerats. Något som vi i huvudsak vänta på än i dag!

Så tillvida kunde man väl, med herr Moberger, anse att den väg riksdagen hade att gå låg öppen och klar för desamma. Men alltid finnes det bivägar att sticka in på när det gäller att komma undan en obehaglig fordran. Konstitutionsutskottets tillstyrkande utlåtande fick sina bifogade reservationer, redan av formella grunder, sådes det, kunde utskottets förslag icke förordas. I desamma hade talats om att vissa regler skulle fastslås i stället för den borttagna grundlagsbestämmelsen och angående dessa vore ännu ej enighet uppnådd mellan regering och riksdag. Man måste först invänta denna speciallagstiftning.

Till dess, och då ändå icke den av utskottet förordade utsträckningen av kvinnans rätt till ämbeten syntes reservanternas vara till gagn för stat eller samhälle, yrkade dessa avslag. Utredningen, denna härliga utväg att få en sak undanskjuten på obestämd tid, påyrkades ävenledes. Det fanns ju så många banor "som kvinnan rimligtvis icke torde vare sig vilja eller kunna beträda"!

Reservanternas hade lagt frågan tillrätta för första kammaren. Efter en

kortare debatt avslogs ärendet i denna kammare med 64 röster mot 46. Under dessa förhållanden blev andra kammarens bifall av motionen av ingen praktisk betydelse.

Herr Mobergers profetia under den korta debatten om saken i andra kammaren om att en ny första kammare näppeligen komme att vidhålla den ståndpunkt, som nu var den rådande, torde vara att behålla i minnet. Den lär väl få sin bekräftelse.

Fredrika-Bremer-Förbundets 34:de årsmöte

den 23—24 april 1919.

När Fredrika-Bremer-Förbundet detta år mötte till ordinarie sammankomst, var det ej som vanligt på förbundsbyråns lokal. Med tanke på att få se ett större antal medlemmar än förbundets eget utrymme tillåter hade årsmötet förlagts till Läkaresällskapets lokal, Klara Östra Kyrkogata 10. Det var således där mötesdeltagarna samlades onsdagen den 23 april kl. 10 förmiddagen.

Förbundsretsarna voro icke i sin helhet representerade. Närvarande voro: för Malmö fru Elisabeth Quensel, Lund docent Hilma Borelius, Göteborg fröken Kerstin Fjetterström, Linköping fröken Ada Arwedson, Strängnäs fru Augusta Widebeck och fru Sigrid Bärnstam, Arvika fröken Lydia de Bèsche. Från Apelryd hade skolans föreståndarinna, fröken Ingrid von Zweigbergk, rest upp till mötet.

Med en blick ut över de tunga tiderna och några allvarliga ord om huru alla måste bruka sina krafter för att finna de bästa vägarna öppnade förbundets ordförande, fru Agda Montelius, årsmötet. Det därpå vidtagna valet av funktionärer resulterade i att till mötets ordförande enhälligt utsågs fru Montelius; vice ordförande blevo fru Lizinka Dyrssen, fröken Ada Arwedson och fröken Kerstin Fjetterström, sekreterare fröknarna Ida von Plomgren, Sigrid Ulrich och Ellen Kleman.

Förbundets verksamhet 1918.

Översikten av förbundets verksamhet under det gångna året lämnades av förbundssekreteraren, fröken Ida von Plomgren. Detta blev främst en rekapitulation av de många uttalanden i skilda frågor och hänvändelser till olika myndigheter, som känneteckna det senaste

arbetsåret. Skrivelserna till Kungl. Maj:t angående äktenskapslagstiftningen, avlästen i samband med L. K. P. R. och Socialdemokratiska kvinnornas centralstyrelse; framställningen om insättande av representanter för den kvinnliga sakkunskapen i den kommitté som fått i uppdrag att förbereda lagstiftning för reglerande av arbetstidens längd och förläggning; skrivelsen från förbundet tillsammans med en del andra kvinnoföreningar till statsutskottet angående insättandet av en kvinnlig ordinarie ledamot i överledningen för de föreslagna praktiska ungdomsskolorna i stället för en i den Kungl. propositionen förordad kvinnlig konsulent, med därpå följande framställning till Kungl. Maj:t tillsammans med Akademiskt bildade kvinnors förening, sedan ovannämnda anhållan avslagits, om att alla hinder i grundlag, författningar och reglementen för kvinnors tillträde till statstjänster måtte upphävas; den till statsutskottet i samband med Akademiskt bildade kvinnors förening och Sveriges Folkskolläraryrkesförbund avlätna skrivelsen angående de kvinnliga lärarnas och tjänsteinnehavares ställning inom den av Kungl. Maj:t proponerade löne- och pensionsregleringen för vissa lärarkårer; framställningen till Kungl. Maj:t angående regler för skattelindrings tillämpande vid den tillämnade revisionen av nu gällande inkomst- och förmögenhetsskatteförordning.

Vidare redogjordes för det möte med de kvinnliga kommunala tjänstemännen i Stockholm, som förbundet anordnat med anledning av den bebådade lönerregleringen för denna kår och varvid

beslut fattades om bildande av de kvinnliga kommunala tjänstemännens förening samt att föreningen skulle ingå med en skrivelse till Stockholms stads lönerregleringskommitté med framläggande av önskemål i kårens lönefråga. Den skrivelse förbundet sedermera avlät till denna kommitté med hemställan om förbättrade arbets-, löne- och pensionsförhållanden för stadens kvinnliga befattningshavare omnämndes ävenledes.

Förbundets av Kungl. Maj:t infordrade utlåtande angående sakkunnigas förslag till trädgårdsundervisning för kvinnor samt dess av Kungl. kommerskollegium begärda yttrande över det föreliggande hemslöjdsbetänkandet berördes därpå. Skrivelserna till Stockholms stadsfullmäktiges beredningsutskott emot den inskränkning som gjorts i tiden för den dagliga torghandeln i Stockholm avgiven i samband med sjutton andra kvinnoföreningar, till Stockholms stadsfullmäktiges valkommitté om besättandet av en ledig plats i Stockholms stads livsmedelsnämnd med en kvinna, till industrikommissionens ordförande om att även kvinnor borde insättas i det textila råd, som handhade klädransoneringen, hörde ytterligare till de åtgärder, vilka nämndes såsom förbundets under det tilländalupna året. Härtill kom likaledes förbundets instämmande i den av L. K. P. R. framlagda resolutionen för stödjande av den vid fjolårets riksdag framlagda regeringspropositionen om politisk rösträtt och valbarhet för kvinnor.

Det av förbundet i samråd med andra kvinnoföreningar anordnade mötet, då

den Kungliga propositionen i reglementeringsfrågan väntades, berördes i kort-
het, liksom det tillsammans med L. K.
P. R. och Svenska kvinnornas national-
förbund ordnade, varvid fru Emilia
Broomé redogjorde för Lagberedningens
förslag till den nya giftermålsbalken.

Till sist omnämndes den av förbundet
gjorda ansökningen om ett lotteri till
stöd för vissa grenar av dess praktiska
verksamhet, vilket av Kungl. Maj:t be-
viljats och vars första dragning antag-
ligen kommer att äga rum i höst.

Sjuksköterskebyråerna.

Av redogörelsen för sjuksköterskeby-
råerna i Stockholm och Göteborg fram-
gick att arbetet fortgått efter samma
linjer som tidigare. Stockholmsbyrån
hade vid årets slut ett antal av 234 in-
skrivna sköterskor; antalet sjukbud ha-
de uppgått till 3,714. Vid byrån i Gö-
teborg hade sköterskorna varit 306 och
antalet expedierade sjukbud 3,440. De
sedvanliga samkvämen hade vid Stock-
holmsbyrån måst inställas på grund så-
väl av dyrtiden som den härjande in-
fluensaepidemien; i Göteborg hade by-
rån under våren 1918 ordnat några sam-
kväm. Vid influensaepidemiens utbrott
sändes av Stockholmsbyrån 19 sköter-
skor till Jämtland. Av dessa skördades
redan efter en kort tids tjänstgöring 3
av döden, men kampen mot den svåra
sjukdomen fortsattes. En av dessa skö-
terskor kvarstod icke mindre än fem
månader i oavbruten influensavård.
Sjukligheten hade i övrigt varit stor
bland systrarna.

Förbundets skolor.

Rimforsaskolans arbete hade som
vanligt fortgått med demonstrationer,

teoretiska lektioner, föredrag och led-
ning av praktiska göromål. Skolan ha-
de som förut åtnjutit ett statsanslag av
8,000 kr. samt från hushållningssällska-
pen sammanlagt 550 kr. Lanthushålls-
skolans arbete hade som hittills varit
fördelat på två kurser, från 3 mars t. o.
m. 21 juni och från 2 juli t. o. m. 23
sept. I statsanslag hade skolan erhållit
3,600 kr. och från Östergötlands hus-
hållningssällskap 400 kr.

(Som Apelrydskolans verksamhet in-
gick som särskilt föredrag på andra
förmiddagens program, lämnades inga
uppgifter av sekreteraren angående den-
na av förbundets skolor.)

Om Kvinnliga Högre Yrkesskolan i
Stockholm i beklädnadsbranschen med-
delades att såväl högre som lägre kursen
haft så många deltagare som utrymmet
över huvud taget tillät. Av Stock-
holms stad hade skolan åtnjutit ett an-
slag av 5,000 kr.

Stipendieinstitutionen.

Angående förbundets stipendiefonder
meddelades att dessa vid 1918 års början
uppgingo till 447,118 kr. och vid årets
slut till 617,170 kr.

Enligt testamente av lektor E. Öster-
berg och fru Martina Bergman-Öster-
berg hade Stipendieinstitutionen fått
mottaga 148,205 kr. att förvaltas under
namn av *M a r t i n a B e r g m a n -*
Ö s t e r b e r g s y r k e s s t i p e n d i e
f o n d. Tillsvidare utgår denna fonds
avkastning i livräntor; efter livränteta-
garnas död kommer avkastningen att ut-
gå som yrkesstipendier till svenska kvin-
nor.

Vidare hade Stipendieinstitutionen mottagit 10,000 kr. i gåva, överlämnade av hovmarskalken G. Coyet att tillföras Malmöhus läns fond, och av fru Anna Geijer 5,000 kr. att tillföras Uppsala läns fond.

I stipendier hade under året utdelats 12,760 kr., i livräntor 11,390 kr.

Förbundskretsarnas verksamhet.

I korta översikter redogjorde förbundskretsarnas representanter för det gångna året, fru E. Quensel för Malmö, docent H. Borelius för Lund, fröken A. Arwedson för Linköping, fröken K. Fjetterström för Göteborg. För Strängnäs, Arvika och Hälsingborg upplästes de insända årsberättelserna.

Ett nytt och särdeles lyckligt företag hade igångsatts av den unga Göteborgskretsen. I ändamål att bereda den kvinnliga ungdom, som för studier vid högskolan, seminarier, slöjd- och handelsskolor m. fl. liknande inrättningar uppehåller sig i staden, lättnader i de nu mer än någonsin dryga levnadsomkostnaderna hade initiativ tagits till startandet av ett studiehem. Teckningslistor hade utsänts för insamlande av medel för ändamålet, vilket resulterat i ett redan tecknat belopp av omkring 30,000 kr. Planen är nu att tills vidare i en förhyrd våning bereda plats för dels helpensionärer, dels ett flertal måltidsinackorder. Meningen är att företaget efter hand skall utvidgas, till att börja med kommer plats att finnas för 6 à 7 helpensionärer.

Den av kretsen upprättade upplysningsbyrån hade stått under ledning av fröken D. Invenius.

I de övriga kretsarna hade arbetet fortgått efter förut givna linjer med möten, föredrag i aktuella frågor, en del lokal-sociala insatser, samkväm m. m.

Årsmötets förhandlingar.

På revisionsberättelsens föredragning och därpå enhälligt beviljad decharge följde val av styrelse för det kommande året. I tur att avgå voro fru Agda Montelius, fröknarna Lotten Dahlgren, Sigrigrid Ulrich och Axianne Thorstenson, vilka återvaldes med undantag av fröken Dahlgren, som tillkännagivit sin bestämda önskan att icke längre kvarstå i styrelsen. I hennes ställe invaldes fröken Anna Lagerberg. Avgående suppleanter, fröknarna Sigrid Leijonhufvud, Ida von Plomgren, Eva Fröberg och revisionssekreterare O. Montelius, omvaldes. Som nyvald ingick fru Gerda Lindblom-Gyllenbåga efter fröken Anna Lagerberg.

Till revisorer återvaldes fröken Helena Carleson och jur. kand. Mathilda Staël von Holstein samt nyvaldes fröken L. Rosenberg efter doktor Adolf Tamm, som undanbett sig återval. Revisions-suppleanter blevo fröken E. Sundberg, jur. kand. M. Carlson och fru Elisif Théel.

I krets nämnden återvaldes fröknarna Sigrigrid Ulrich och Signe Laurell.

Till sist framfördes av fru Quensel en inbjudan att förlägga nästa års ordinarie möte till Malmö, vilket med tacksamhet antogs.

Föredrag och diskussioner.

Apelrydskolan och dess utvecklingsmöjligheter var

dagens första föredrag efter lunschtimmens avbrott av mötesförhandlingarna. Uppfästa på salens ena vägg drogo ritningarna till den planerade nya byggnaden blickarna till sig. Arkitektens tilltalande skiss satte fantasien i rörelse. Hur skulle inte denna byggnad i sin enkelt lugna struktur passa in i det skånska landskapets linjer! Just sådan borde Apelrydskolan ligga där, med örtagårdssängar och fruktträdgård framför i mjuk sänkning mot vikens blåa vatten.

Med orden: Så bedårande vackert! började fru Quensel sitt föredrag. Hon citerade. Det är det stående utropet när den anländande resanden först fångar in synen av Apelrydsdomänen. Redan nu, med det lilla otillräckliga corps-de-logiet, är vyen sannerligen också av betagande verkan.

I hastiga drag skisserade fru Q. Apelrydskolans historik, fru Martina Bergman-Österbergs generösa donation till förbundet och hur det hela utvecklats sig. Hur man 1916 börjat med 14 elever, 1918 ökat till 18, hur man nu ordnat med plats för 25, men utrymme då måst anlitas utanför själva skolan, en byggnad hade hyrts för ett belopp av 1,000 kr., omkring åtta minuters väg därifrån.

Skolans 8-månaderskurs hade lockat elever från alla delar av vårt långa land, ända högst uppifrån Lappland. Från olika slags hem komma de också, lantbrukardöttrar, från ämbetsmannahem, från städerna. Men alla hade de med liv och lust tagit fatt på sin uppgift, det hade varit rent förvånande att se hur fort de anpassat sig för det i många avseenden tunga och kraftfordrande arbe-

tet och i vilken grad deras krafter visat sig verkligen räcka till.

I februari i fjol hade trädgårdskommittéerade besökt Apelryd. De hade genast funnit hur rent idealisk denna plats var för en frukt- och trädgårdsskola, kommitténs betänkande har ju nu också kommit med förslag om att en tilltänkt statsunderstödd sådan skola lämpligen bör bli Apelryd.

Härmed var fru Q. inne på frågan om hur förbundet skall se sig i stånd att för sin del fylla de villkor, som staten skulle fästa vid ett beviljat årligt understöd. Den nya byggnaden måste komma till i en utvidgning så som den ter sig på de upphängda ritningarna. För erhållande av statens årliga 8,000 kr. fordras ett corps-de-logi för 40 elever, vidare måste nya inventarier anskaffas, orangerier och drivhus anläggas, elektriskt ljus införas och ännu annat ordnas. Näppeligen kunde detta komma att gå under en 300,000 kronor!

"Men jag tror att det kan komma till stånd". Dessa fru Quensels trosvissta ord om företagets möjlighet gingo glädjande nog igen i yttranden som framkommo under den därpå följande diskussionen och fingo sitt omedelbara bekräftande i det stora intresse för saken som kom till synes under diskussionens fortgång. Som en väg att gå i fråga om insamlingen föreslogs av fru Widebeck att upprop till teckning av andelar till ett så lågt belopp som tio kronor borde utfärdas landet runt. Lämpligen borde insamlingen kunna ordnas genom kretsarna. Hon anhöll att förslaget borde gå vidare till kommittén.

Sjukvårdsfrågor inför riksdagen var nästa ämne som upptogs till diskussion, då fröken Laurells redogörelse för planerna till kvinnornas egen byggnad blivit uppskjuten till andra mötesdagen. Fröken Sigrید Ulrichs inledande föredrag började med en historik över sjukvårdsfrågans utveckling från den vid 1911 års riksdag av hr Lindhagen väckta motionen om undersökning av sjukvårdspersonalens förhållanden fram till det år 1916 färdiga betänkandet och den vid årets riksdag framlagda Kungliga propositionen angående ordnande av den kvinnliga sjukvårdspersonalens utbildning och arbetsförhållanden samt angående statsbidrag för anställning av distriktssköterska.

Efter att ha berört betänkandets av stor opposition mötta förslag om en tudelning av utbildningen i den riktning att statens utbildningsskolor skulle vara dels 1-åriga, för s. k. undersköterskor, dels 2-åriga för sjuksköterskor, övergick fröken U. till en kritik av den nu föreliggande propositionens förslag om ett års utbildning som minimibestämmelse. Detta skulle medföra en sänkning av nivån i det stora hela, menade föredragshållerskan, då man genom denna bestämmelse skulle erhålla en massa sköterskor med blott 1-årig utbildning. Frågan bleve var dessa sköterskor skulle finna användning? Granskade man då de fordringar som ställas på anstalts-, distrikts- och privatsköterskorna, de tre huvudgrupper man har att fästa sig vid, vore det tydligt nog att den 1-årigt utbildade sköterskan icke vore i stånd att fylla dessa. Anstaltssköterskornas prövande uppgifter, som ej endast omfatta själva

sjukvården utan också, såsom t. ex. för avdelningssköterskan, inspektion, ledning av personalen, uppfostran och undervisning av eleverna m. m., ställa sådana krav på sköterskans såväl karaktär som kunskaper att en 2-årig utbildning och träning måste anses som ett minimum. Distriktssköterskans ansvarsfulla arbete, som fordrar utbildning inte endast i sjukvård utan i epidemivård och desinfektion, sinnnessjuk- och vanförevård, kunde icke heller fyllas av en 1-årigt utbildad sköterska. En direkt fordran på utökning av den grundläggande 1-åriga distriktssköterskekursen måste i stället göras och hade ju också framkommit i och med medicinalrådet Bissmarcks reservation till betänkandet, vilken är i överensstämmelse med den av Fredrika-Bremer-Förbundet, Styrelsen för Röda korsets sjuksköterskehem och Svensk Sjuksköterskeförening till statsutskottet avlätna skrivelsen i frågan.

Det privata sjukvårdsområdet, alltid minst eftersökt av sköterskorna själva, skulle med sina mindre direkt fastslagna fordringar bli det som komme att översvämmas av de 1-årigt utbildade sköterskorna. Huru stor risken härvid vore, där sköterskorna ha att taga så mycket helt på eget ansvar, ansåg sig fröken U. icke vidare behöva gå in på. På inget av dessa huvudområden vore således plats för den 1-årigt utbildade sköterskan.

Propositionens förslag om införlivning av alla sjuksköterskebyråer med den allmänna platsförmedlingen kunde icke annat än väcka opposition. Alltför stora olägenheter skulle uppstå. En

sjukvårdsbyrå måste vara öppen dygnet om för att genast förmedla trängande hjälp. Det skulle över huvud taget medföra tidsutdräkt att först behöva gå till den allmänna platsförmedlingen, vilken ändå sedan måste vända sig till närmaste godkända sjuksköterskebyrå. Det vore obetingat fördelaktigast att sjukvårdsförmedlingen finge såsom hittills utövas direkt av byråerna, men lämpligt vore att dessa ställdes under Medicinalstyrelsens överinseende eller under någon särskild organisation med sakkunskap på området, vilken handhar sin verksamhet i enlighet med Medicinalstyrelsens reglemente.

Glädjande åter vore förslaget om anställande av en sjukvårdsinspektör samt om tillräcklig personal på sjukhus och sjukstugor.

Efter en kort diskussion enade sig mötet om följande uttalande:

Medlemmar av Fredrika-Bremer-Förbundet, samlade till årsmöte, uttala efter tagen kännedom om den Kungl. propositionen angående ordnande av den kvinnliga sjukvårdspersonalens utbildnings- och arbetsförhållanden sin stora tillfredsställelse med förslaget i vad det rör anställning av en av Kungl. Maj:t förordnad sjukvårdsinspektör och reglerande av distriktssjukvården.

Däremot synes det årsmötet beklagligt att Kungl. Maj:t beträffande minimifordran för utbildningskursens längd vid av staten godkänd sköterskeskola föreslagit allenast ett år. Hänsyn till sjuksköterskans svåra och ansvarsfulla arbetsuppgift liksom den från sjukvårdsutbildningens område vunna erfarenheten kräva att denna minimifordran höjes till två år.

Med avseende på platsförmedlingen finner årsmötet det ur flera synpunkter otillfredsställande att, såsom Kungl. Maj:t föreslagit, införliva den med den offentliga arbetsför-

medlingen, utan bör den överlåtas åt särskilda av myndigheterna godkända förmedlingsbyråer, som ställas under en gemensam sakkunnig ledning.

Förarbetet för kvinnornas egen byggnad, med inledande föredrag av fröken Signe Laurell, var andra mötesdagens första ärende. Snart hade fem år förflutit, började fröken L., sedan förbundet, då i Malmö samlat till årsmöte, beslöt att gå i författning med en insamling till byggande av ett kvinnornas eget hus i Stockholm. Det var det ödesdigra året 1914, och det i juli utsända uppropet måste på grund av världshändelserna kallas tillbaka och arbetet tillsvidare nedläggas. Hösten 1915 tillsatte förbundet en kommitté för att vara fullt färdig för aktion, när någon möjlighet kunde ges att sätta i gång med saken. Man hade också arbetat inom kommittén. Planerna hade tagit allt fastare form, man hade en tomt på hand, ritningar hade gjorts upp. Från början hade man klart för sig att "Årsta-klubben" skulle rymma klubblokaler, bibliotek, Årstasamlingsarna, restaurang, lokaler för olika kvinnoföreningar. Men efterhand fann man att mera måste komma till. Önskvärdeheten av såväl hotellrum som bostadsrum hade gjort sig gällande, tanke på att inrymma en yrkesskola i huslig ekonomi hade kommit fram m. m. Så som planen nu utformat sig tänkte man sig en större byggnad med restaurang, kök och skolkökslokaler på nedra botten, i första våningen lokal för Fr.-Br.-Förbundet och andra kvinnoföreningar, 2 tr. upp möteslokaler, vidare i mån av ut-

rymme i övriga våningar bostads- och hotellrum samt de på Årstautställningen prövade och högt värderade små dagrummen, som hyras ut pr timme. På vinden skulle möjligen rum beredas för Fr.-Br.-Förbundets sömnadsyrkesskola.

Så kom den kvistiga ekonomifrågan, huru skaffa de som minst erforderliga två miljonerna? Man hade tänkt sig andelar eller aktier à 100 kr. med viss bestämd procent i utdelning, 5 à 6. Finge man tillräckligt stort aktiekapital tecknat, borde företaget då bära sig. Tiderna hade dock icke varit sådana, att man kunnat skicka ut upprop för teckning. Före nästa årsmöte hoppades man dock kunna göra det, slutade fröken L. med betoning av tiden.

Den på föredraget följande diskussionen visade med vilket intresse planen på en kvinnornas egen byggnad omfattas, om man även skiljde sig något i uppfattning av huru penningarna böra hopbringas och angående vissa detaljfrågor vid det helas ordnande.

Staten och den kvinnliga ungdomens praktiska fortbildning med fröken Maria Aspman som inledare, var förmiddagens nästa överläggningsämne. I en ingående redogörelse för det av 1918 års riksdag beslutade systemet av praktiska ungdomsskolor drog fröken A. upp linjerna för fortsättnings-, lärlings- och yrkesskolorna. Särskilt berördes frågan om det husliga arbetet såsom ett led i lärlingsskolans undervisning, huru sådan undervisning må och kan göras helt obligatorisk, då det husliga arbetet, för rättat inom hemmet, icke betraktas som

egentligt yrke. Som beslutet gått ha kommunerna nu i sin hand att i detta avseende göra lärlingsskolan helt eller delvis obligatorisk.

En kortare diskussion, gående in på en del fackliga detaljfrågor, följde på det sakliga föredraget.

Fredrika-Bremer-Förbundet och tidsläget var sista ämnet för förmiddagens diskussioner. Inledarinnan, fröken Axianne Thorstenson, började med att betona att den vunna politiska rösträtten — vilken vi ju nu anse oss faktiskt kunna peka på — blir ett medel starkare än något de svenska kvinnorna haft för att föra fram sina mål. Men därmed kommer också F.-B.-F. som språkrör för kvinnornas intressen i en helt ny ställning, och man frågar sig vad för nya krav det nya läget ställer på förbundet. Ökad pondus utåt och axlande av ökade arbetsuppgifter inom förbundet självt blir tidens linje. Som en verkligt neutral kvinnoförening har förbundet alldeles speciella uppgifter att ta vara på. De olika politiska kvinnoföreningarna ha nu så att säga högkonjunktur, de ta upp en hel del kvinnofrågor och kunna därmed göra kvinnosaken mycket gott, men en viss fara finnes ju alltid för att de skilda partiernas kvinnoföreningar kunna öka risken av att kvinnofrågorna bli parti-frågor. Fredrika-Bremer-Förbundet har sin väg klar mellan och utanför partierna, och det måste se till att behålla den hegemoni i kvinnofrågor det hittills haft. En neutral grund för opinionsbildningen i kvinnofrågor är och förblir önskvärd och behövlig.

Men för att F.-B.-F. skall bli det verkliga inflytelserika centrum, som för fram önskemålen, fordras med nödvändighet att föreningen omfattar ett betydligt antal medlemmar. Förbundet måste också se till att rekrytering sker med avseende fäst på att ökad sakkunskap tillföres det. Troligen kommer dess arbete att bli mera i detalj gående, det kommer inte att räcka med allmänna framställningar i frågor som måste tas upp. Och det är många sådana som vänta på oss: befordrings- och lönefrågor, undervisnings- och försäkringsfrågor, för att endast nämna några inom direkt intresseräckvidd. Det blir positiva insatser som bli av nöden, och dessa kräva speciella studier, speciell sakkunskap.

Av direkta uppgifter inom förbundet framhöll fröken T. det önskvärda i att komplettera det förutvarande biblioteket, att få detta fullgott, så att där är till finnandes allt vad som av betydenhet publicerats i in- och utlandet i kvinnofrågor och till kvinnorörelsens historik. Vidare framhölls önskvärdenheten av att kunna utsända någon representant för studier av förhållanden i utlandet. Fråga vore även om ej stunden just nu vore inne att på allvar ta upp agitationen för ökat medlemsantal i förbundet.

Under den därpå följande diskussionen framfördes från olika håll övertygelsen om att det nu vore tiden för kraftiga insatser till förbundets utveckling. Docent Borelius framhöll sin åsikt om att kretsarna måste bringas till starkare självverksamhet, att de måste bli flera och förbundet i starkare grad bli levande även i sina yttersta lemmar. Förbundet vore även något vida mer än

en neutral förening, det är något positivt, representant för en med vissa egenskaper utrustad andlig strömning. Det hade till uppgift att samla kvinnor medvetna om sin del i de samhällliga uppgifterna.

Fröken Quint kom in på frågan om förbundets ekonomiska ställning och menade att det borde höra till kvinnornas politiska uppfostran att bibringas uppfattning om att stödja sina förenings ekonomer genom att betala ordentliga årsavgifter. Ansåg för sin del att en höjning av förbundets årsavgift till 5 à 6 kr. borde göras, ett förslag som fru Quensel ävenledes förordade. Fru Dyrssen framhöll det önskvärda i att resetalare kunde anställas för agitation ute i landet för anslutning till förbundet.

Härmed voro de på programmet upptagna förhandlingarna, föredragen och diskussionerna genomgångna. — Redogörelsen för de två dagarnas kvällsmöten måste på grund av utrymmesskäl överstå till nästa häfte.

Den sällskapliga samvaron tillgodosågs genom de för gästerna från landsorten och för styrelsemedlemmarna bägge förmiddagarna anordnade lunscherna på förbundsbyrån och de två dagarnas aftonsamkväm, det första på förbundsbyrån, det andra på Hotell Excelsior, vilka samtliga präglades av en kordial och glättig stämning. Det var som kände man att den ohyggliga mara, som under långa år pressat livsmod och förhoppningar till jorden, trots allt som ännu ser mörkt och förtyvvlansfullt ut börjar vika och att det är en möjlighet att åter andas ut och taga fatt på framtidsuppgifterna. I den känslan var det

utan tvivel som mötesdeltagarna detta år skildes från varandra.

Må förbundets nästa årsmöte kunna

bära vittnesbörd om att det var en förkänsla som besannat sig!

ELLEN KLEMAN.

Eva Rodhe.

Efter en längre tids sjuklighet avled fröken Eva Rodhe i Göteborg den 6 maj i den höga åldern av 82½ år. Underrättelsen om hennes död har väckt sorg och saknad i vida kretsar av vårt land, där den bortgångna varit känd och högt värderad, men främst i Göteborg, i vars sociala liv hon under decennier intagit en framstående plats.

Eva Rodhe föddes i sept. 1836 på egendomen Timmersjö i Halland och erhöll en sorgfälligt uppfostran av sin fader, prosten Magnus Rodhe. Efter ett par års studier i utlandet övertog hon vid unga år en flickskola i Uddevalla, vilken under hennes ledning utvecklades till ett högre elementarläroverk för flickor. I 16 år ledde hon där de unga flickornas uppfostran och undervisning på ett sätt, som i mycket stod framom vad den tiden hade att bjuda landets döttrar. Hennes forna elever från denna skola tala än i dag om de impulser av olika slag, som de fått av sin älskade och beundrade föreståndarinna. Stor blev saknaden i Uddevalla samhälle, när hon lämnade denna skola för att göra en längre utrikes resa. Tillsammans med sin vän och arbetskamrat fröken Maya Nymann studerade hon undervisningen i Tyskland, Frankrike och Italien, särskilt vid de

skolor, som upprättats för de lägsta åldersklasserna.

Efter återkomsten från denna resa upprättade Eva Rodhe år 1881 i Göteborg sin Praktiska Arbetskola, vars lägsta klass blev en motsvarighet till Tysklands Kindergarten, fastän hon föredrog att helt enkelt kalla den handarbetsklassen. I denna sysselsattes barnen med lämpliga små handarbeten, med sång och lekar och vandes att iakttaga vissa enkla små ordningsregler. Klassen skulle utgöra en övergång mellan hem och skola. Men ej blott i denna klass spelade handarbeten en stor roll, nej, i hela skolan, som omfattade tre förberedade klasser och ett par elementarklasser, hade handens arbete för både gossar och flickor större utrymme än i någon annan skola. Till skolans tjänst utarbetade fröken Nymann ett helt slöjdsystem med omväxlande och roande modeller och fortsatte under hela skolans tillvaro att med sällsynt uppfinningsrikedom omarbeta och förnya modellserierna. Slöjdundervisningen i Eva Rodhes skola blev också vida känd ej blott inom hela vårt land utom även utom dess gränser. Många av de främlingar, som besökte Sverige med slöjdseminariet på Nääs som främsta mål, stannade gärna en dag

i Göteborg för att se slöjden använd i en framstående barnskola. Med outtröttligt nit och aldrig svikande intresse ledde Eva Rodhe sin skola 23 års tid, och många dugande män och kvinnor med olika arbetsfält ha säkert från denna skola minnen ej blott av den glada, förtroliga stämning, som där var rådande, utan också av de många väckande, allvarliga ord, som den vördade föreståndarinnan talat till dem på sitt enkla, klara, övertygande sätt för att redan tidigt väcka deras sinne för ordning, noggrannhet och ansvarskänsla i fyllandet av de små plikterna. Eva Rodhes skola finnes ej mer, men de bärande idéer, som hon där framfört, ha vuxit sig starka även på andra håll och skola alltjämt verka livgivande och gagnande för nya generationer skolbarn.

Eva Rodhe var den första kvinnan i Göteborgs folkskolestyrelse, i vilken hon utförde ett framgångsrikt och betydelsefullt arbete under 20 års tid, 1890—1910. På hennes initiativ infördes skolköksundervisning för folkskolans flickor, och hon var 1892—1910 inspektris för denna undervisning. Hon arbetade också för dylik undervisning i så stor utsträckning som möjligt åt unga kvinnor ur olika samhällsklasser och för lärarinneutbildningen i detta ämne genom Göteborgs skolköksseminarium. Även hemkonsulentverksamheten hade i henne en ivrig förespråkare. Många äro de företag, som denna mångsidiga, ovanligt energiska och arbetsamma kvinna omfattade med kärlek och intresse och för vilka hennes arbete varit av genomgripande betydelse. Alla vittna de om

hennes varma, vida hjärta och hennes sunda och praktiska pedagogiska principer. Förutom vad som ovan omtalats vill jag blott framhålla hennes stora insats som ledamot av Göteborgs barnavårdsnämnd, av dess centralstyrelse för arbetsstugor, för barnbespisning och skollovsskolonier, hennes energiska, intresserade arbete i Föreningen till beredande av livränta och belöningar åt tjänare samt i Föreningen för kvinnans politiska rösträtt.

Stort intresse ägnade hon även det lärarinnehem, som på hennes förslag öppnades å den för ändamålet skänkta egendomen Bångsbo vid Säröbanan, där främst göteborgslärarinnor, men även lärarinnor från andra orter få njuta av vederkvickande sommarvila. Att sådan behöves för lärarinnorna efter vinterns trägna arbete, det visste hon, och vilan ute vid västkusten satte hon själv stort värde på. Sin bästa vila fann hon på sitt kära Rodhebo, hennes vackert belägna sommarvillan på Raneberg i en av Bohusläns härligaste nejder. Där hade hon fri utsikt över hav och klippor, över en naturskön flik av detta svenska fosterland, som hon så högt älskade. Ett besök hos den vördade åldringen i denna omgivning var en verklig upplevelse.

Nu är hon borta, men minnet av denna ädla, hjärtevarma, storstilade personlighet och hennes sällsynt vackra livsverk, det lever och står för oss alla, som kommit henne nära, som ett väckande och livande föredöme.

THYRA KULLGREN.

Kringblick.

Hindren bort. Det är anmärkningsvärt hur kampen för kvinnornas likställighet med männen i stats- och samfundslivet på många punkter så gott som sammanfaller inom de olika länderna. Hos oss har striden stått och står om ändringen av § 28 i regeringsformen. I Danmark är ävenledes frågan om kvinnornas tillträde till statsämbetena på dagordningen. Ett direkt och radikalt undanrödjande av hindren för kvinnorna att fritt komma fram till de rättigheter som givits männen är också *The Women's Emancipation Bill*, som av engelska arbetarpartiet lagts fram för parlamentet och nu lyckligen passerat andra läsningen i underhuset.

Denna bill har endast fem korta klausuler, men berör icke dess mindre alla de väsentligaste områdena för det nationella livet. Den första bestämmelsen gör rent hus med varje diskvalifikation på grund av kön eller giftermål, som hindrar kvinnorna från att inneha anställning inom civil- och rättsförvaltningen, annat statsämbete eller fullmaktsbeställning. Den korta klausulen sträcker sig från ministerposter, advokat- och juristämbetena till varje art av anställning.

Den nästa ger de engelska "peeresses in their own right" samma rätt att sitta i överhuset som herrar lorder. En annan utsträcker den kvinnliga rösträtten till alla de kvinnor, som genom restriktionerna i *The Representation of the People Act 1917* ställdes utanför politisk rösträtt; 30-årsstreckets dunstar utan vidare bort.

Läsningen i underhuset den 4 april blev i stort taget en seger för likställighetsprincipen. Den ena medlemmen av huset efter den andra reste sig till försvar för kvinnornas lika rättigheter eller för att uttrycka sin förundran över att billen på vissa punkter icke gick nog långt. Till och med på den punkt, där verkligt motstånd från sina håll sattes in, frågan om rösträttens allmänna utsträckning till kvinnorna, skedde detta icke med framförande

av betänkligheter mot principen. Det sadades endast rent ut att av taktiska skäl, önskan att undvika nya allmänna val inom den närmaste tiden men vilka med nödvändighet måste följa på en ny rösträttsreform, motsatte man sig denna punkt i billen. De som gynnats genom de senaste valen ha ingen lust för nya val just nu! Men detta är också den enda, verkliga svårigheten.

Kvinnornas pressröster. I Finland har med årets början en ny kvinnotidning sökt sig ut till läsarna, *Astra*, utgiven av Svenska kvinnoförbundet i Finland och betecknad som organ för Finlands svensktalande kvinnor. Den redaktionskommitté, som bär upp företaget, med bl. a. Annie Furuholm och Helena Westermarck som medlemmar, är en borgen för vederhäftighet och soliditet. De utkomna numren dokumentera sig också som välredigerade och innehållsrika; man loppas på att tidningen får det antal läsare den räknar på och förtjänar att få.

Danmark kommer likaledes med en nyhet, *Tidens Kvinder*, en veckotidning, som bl. a. är organ för Danska kvinnornas nationalråd. Under Thora Daugaards rutinerade redaktörskap, har man skäl att antaga att den nya tidningen kommer att vakna och pigga hålla revy med såväl tidens kvinnor som tidsförhållandena i allmänhet.

Ett enstaka nummer har nått oss från München av en där nystartad tidskrift, *Die Frau im Staat*. Det är Lida Gustawa Heymann och Anita Augspurg, som mitt under de upprörda förhållandena inom sitt land känna det som en uppgift att med medel av det tryckta ordet skicka ut sina tankar och idéer om ett rekonstruerat samhälle, där våldsmakten fått vika. För närvarande ser det väl mörkt ut med slika överdådigt ljusa och lyckliga drömmar. Men framtiden hör dem till, som tro på den. Och man fröjdas över att det, trots allt, ännu finnes människor med trons och hoppets ljusa låga brinnande inom sig, som i dessa dagar ännu töras vänta rätts- och fredsprincipers genombrott i en ny värld.

Caroline Wijks sjuksköterskehem.

Karolinadagen, den 20 maj detta år, invigdes i Göteborg ett hem för sjuksköterskor. Under de sexton år som Fredrika-Bremer-Förbundets sjuksköterskebyrå arbetat i denna stad har visserligen funnits ett provisoriskt hem för en hel del sköterskor i samband med byrån i trenne större, hyrda lägenheter. Men då detta allt eftersom arbetet vuxit visat sig vara alltför trångt och föga lämpat för sitt ändamål, har behovet av eget hem, därtill speciellt inrättat, gjort sig mer och mer gällande. Planerna att få ett sådant hem realiserat ha varit många under årens lopp. Dels att hyra större och bekvämare våningar, dels att bilda ett aktiebolag för uppförande av ett s. k. "landshövdingehus", (Göteborgsbenämning på hus, uppförda i undervåning av sten och två våningar av trä) eller att inköpa ett större hus för ändring, men alla förslagen mötte oöverstiggliga hinder, mest på grund av de alltför stora kostnaderna. I detta så brydsamma läge kom fru Olof Wijk till hjälp. Hon hade länge hyst önskan att genom en donation kunna betrygga framgången av någon institution i Göteborg, men hittills ej funnit sig tilltalad av något av de förslag som gjorts henne. För tanken på ett sjuksköterskehem stannade hon med glädje och erbjöd sig att ensam åtaga sig kostnaderna för uppförandet av en egen byggnad på av staden arrenderad tomt. Till erläggande av det årliga arrendet, 700 kr., deponerade hon i Drätsel-

kammaren en summa av 14,000 kr. Hon åtog sig även att själv vara "byggherre" och uppdrog åt byråns föreståndarinna, fröken Anna Lönnerblad, att i samråd med henne inreda byggnaden och ordna hemmet så som hon funne det mest praktiskt och ändamålsenligt. Efter hennes plan uppgjordes så ritningarna av arkitekt Ernst Torulf under krigets första år. Så småningom började också byggandet trots kristiden och alla därmed sammanhängande svårigheter och fortgick under fru Wijks stora intresse och varma deltagande. Det skulle emellertid ej förunnas henne att se sitt verk fullbordat, ty d. 28 febr. 1918 blev hon hastigt bortkallad. Det var ett hårt slag, som härmed drabbade hemmet och dess föreståndarinna, som i fru Wijk hade ej endast ett gott stöd utan ock en förstående vän, till vilken hon kunde gå med alla sina tvivelsmål och tankar. I sitt testamente hade fru Wijk bestämt att inredningen av hemmet i händelse av hennes frånfälle före dess avslutande skulle oförändrat fortsättas av fröken Lönnerblad med stöd av sonen, herr Hjalmar Wijk, och häradshövding Otto Mannheimer.

Årsdagen efter fru Wijks död skedde inflyttningen i det nya hemmet, som är synnerligen vackert, rymligt och bekvämt inrett, närmast förande tanken på en gammal herrgård på landet och i sanning ett värdigt monument över den ädla, varmhjärtade givarinnan.

Byggnaden är uppförd av tegel i två våningar jämte vinds- och källarvåning. Denna inrymmer köksavdelning med jungfrukamrar, rum för vaktmästare, pannrum, koffertrum, "malrum", (för förvaring av vinterkläder under sommaren), hushållskällare, badrum för personalen etc. Dessutom tvättavdelning: brygghus, torkrum, strykrum, elektrisk mangel m. m. Första våningen innehåller kapprum, hall med öppen spis, samlingsrum, matsal, föreståndarinns arbetsrum och sovrum samt serveringsrum, jungfrukamrar och några sköterskerum. Andra våningen med hall och öppen spis är inredd endast till sköterskerum förutom linneförråd, arkiv och dylikt. Vindsvåningen bebos av de fyra Caritas-systrarna och den äldsta polikliniksköterskan, vilka disponera var sitt enskilda rum; här finnes även kök för kokning av sjukvårdsutensilier och förråd. Två elevrum finnas här, syrum, garderobrum och föreläsningssal. —

För så småningom pensionerade Caritas-systrar äro fyra rum med kokvrå avsedda; dessa användas tillsvidare av kommunalsköterskorna. Ett gästrum och ett sovrum för systrar, som under privatvården behöva någon natts eller några timmars vila. Vart och ett av rummen har egen tambur och en rymlig garderob för varje syster. Rummen äro tapetserade och möblerade i olika färger på det att vars och ens personliga smak må kunna tillfredsställas. På så sätt fås ett välgörande personlighetsintryck,

och man slipper den fasansfulla känslan av "inrättning". Varje våning är försedd med badrum, toaletterum och W. C. Åtta rum delas av 17 à 18 privatsköterskor och sju större rum av 21 elever. En del av rummen i första våningen såväl som hallar och föreläsningssal äro sparsamt och synnerligen smakfullt dekorerade å väggarna med kalkmålningar i moderna mönster. Särdeles inbjudande små sittplatser bildas av de fönstersmygar, som insläppa ljus i korridorerna och avbryta dessas längd. Innanluckor för alla fönster bidraga i sin mån till stillheten i hemmet, som ligger vid föga trafikerade gator och dock helt nära en spårvägsknut. Tomtens storlek tillåter en liten trädgård, åt norrsidan terrassformigt anlagd, åt söder med loggia och stenlagd pergola för slingerväxter. En låg mur omger trädgården och inger en känsla av oberoende gent emot yttervärlden. Hemmet i sin helhet med sin praktiska inredning bär vittne om vad kvinnlig sakkunskap och omtanke förmå uträtta.

Dess syftemål är ej endast att vara ett gott hem för arbetande sjuksköterskor utan ock att bilda ett led i sjuksköterskeutbildningen, vars kurs man hoppas här i Göteborg i en nära framtid få utsträckt till treårig.

Hemmets ledning står under en särskild styrelse, i vilken sitta två av medlemmarna ur Fredrika-Bremer-Förbundets sjukvårdskommitté.

L. E—D.

Fredrika-Bremer-Förbundets stipendier.

Från Fredrika-Bremer-Förbundets stipendiefonder ha för 1919 följande stipendier utdelats.

Fria stipendier: 350 kr. till Signe Nilsson och 250 kr. till Senefia Joki för kurs vid Fredrika-Bremer-Förbundets lanthushållnings-skola vid Rimforsa.

Från *Johanna Kempes fond* ha två stipendier för medicinska studier utdelats, nämligen 500 kr. till med. kand. Inez Carlsson och 400 kr. till med. kand. Else Sterner.

Från *Fröken Hilda Nilssons fond* har ett stipendium för medicinska studier å 1,125 kr. tilldelats med. lic. Agda Hofvendahl.

Stockholms stads stip. å 400 kr. har utgått till Elsa Flodin för musikstudier; *Stockholms läns stip.* å 325 kr. till Valborg Bergström för fullständig sjukvårdskurs; *Norrbottens läns stip.* å 325 kr. till Olga Johansson för kurs i växtfärgning och mönsterkomposition; *Västerbottens läns stip.* å 520 kr. till Eva Öhman för fullständig sjukvårdskurs; *Västernorrlands läns stip.* å 200 kr. till Hildur Nilsson för kurs vid folkskoleseminarium; *Jämtlands läns stip.* å 200 kr. till Elise Nässén för fullständig sjukvårdskurs; *Kopparbergs läns stip.* å 560 kr. till Carin Pihl för studier för fil. lic. examen; *Värmlands läns stip.* å 200 kr. till Karen Möller för universitetsstudier; *Västmanlands läns stip.* 450 kr. till Rut Kjer-sén för universitetsstudier och 225 kr. till Karin Nilsson för fullständig sjukvårdskurs; *Uppsala läns stip.* 200 kr. till Amy Larsson för kurs vid Samariterhemmet i Uppsala och 200 kr. till Ingeborg Ahlén för fullständig sjukvårdskurs; *Södermanlands läns stip.* 300 kr. till Kerstin Melén för fullständig sjukvårdskurs och 250 kr. till Elsa Svensson för kurs vid folkskoleseminarium; *Östergötlands läns stip.* å 550 kr. till Maria Häger för fullständig sjukvårdskurs; *Skaraborgs läns stip.* 260 kr. till Anna Elfman för kurs vid Kungl. Gymnastiska centralinstitutet, och 260 kr. till

Ester Andersson för fullständig sjukvårdskurs; *Göteborgs och Bohus läns stip.* 250 kr. till Anna Eriksson för kurs vid Kjellbergsska lärarinneseminariet och 250 kr. till Elin Maria Westlund för kurs vid Göteborgs kvinnliga folkskoleseminarium; *Älvsborgs läns stip.* å 280 kr. till Greta Bergmark för kurs vid skolköksseminarium; *Jönköpings läns stip.* å 500 kr. till Martina Alldin för universitetsstudier; *Kalmar läns stip.* å 260 kr. till Maria Nelson för barnavårdskurs; *Kronobergs läns stip.* å 270 kr. till Jenny Blomqvist för utbildning till lärarinna i lanthushållning; *Blekinge läns stip.* å 225 kr. till Agnes Lundgren för kurs vid högre lärarinneseminarium; *Kristianstads läns stip.* å 200 kr. till Emma Persson för kurs vid Fredrika-Bremer-Förbundets kvinnliga högre yrkesskola; *Malmöhus läns stip.* 650 kr. till Elisabet Hansson för kurs vid Musikaliska Akademien och 650 kr. till Hedvig Escher för kurs vid Kungl. högre lärarinneseminariet.

Hem för självförsörjande kvinnor.
Fredrika-Bremer-Förbundskretsen i Malmö har med en framställning till stadsfullmäktige om att vissa tomtarealer inom Södra förstaden måtte reserveras för uppförande av ett hem för bildade, självförsörjande kvinnor, tagit första steget till realiserande av en plan, som sedan en tid tillbaka väntat på sitt förverkligande. Tiderna ha ju icke varit gynnsamma för startande av byggnadsföretag, nu har man emellertid ansett sig kunna börja gå till aktion för att nå ett efterlängtat mål.

Avsikten lär vara att om framställningen om tomt bifalles söka bilda en andelsförening, som skulle av staden inköpa det sagda området för att där uppföra en egen byggnad.

Drätselkammaren, som haft att yttra sig om saken, framhåller fördelarna av att ett sådant hem kommer till stånd, då det skulle i någon mån bidra till avhjälpande av bostadsbristen.

Skrivelse till statsutskottet i sjuksköterskefrågan.

Med anledning av Kungl. Maj:ts proposition till innevarande års riksdag angående ordnande av den kvinnliga sjukvårdspersonalens utbildnings- och arbetsförhållanden samt angående statsbidrag för anställning av distriktssköterska har Fredrika-Bremer-Förbundet tillsammans med styrelsen för Röda korsets sjuksköterskehem och Svensk Sjuksköterskeförening i en skrivelse till statsutskottet framhållit sin från förslaget i dess helhet avvikande uppfattning.

Efter att med tillfredsställelse ha hälsat de i propositionen framlagda förslagen angående anställande av en kvalificerad sjukvårdsinspektris och ordnandet av distriktssjukvården, framföres den åsikten att det föreliggande förslaget om 1-årig minimiutbildning av sköterskor skulle komma att innebära en fara för sjukvårdens och sjuksköterskeväsendets sunda utveckling. Förslagets hemställan om att platsförmedlingen på sjukvårdsområdet skulle gå genom den offentliga arbetsförmedlingen bemötes ävenledes med grundliga motskäl.

I en ingående motivering påvisas att den 1-årigt utbildade sköterskan icke skulle kunna på ett tillfyllestgörande sätt fylla de fordringar, som måste ställas på såväl anstalts- och distriktssköterskan som den i privatvården verkande, och nödvändigheten av att sjuksköterskebyråerna utan omvägen till den offentliga platsförmedlingen må såsom hittills förmedla sjukhjälp. Skrivelsen utmynnar till sist i yrkande på:

att minimifordran på kursens längd vid av staten godkänd sköterskeskola måtte fastställas till 2 år, samt

att platsförmedlingen inom sjukvården icke måtte införlivas med den offentliga arbetsförmedlingen utan överlåtas till vederbörande godkända byråer,

vilka borde stå under ledning av Medicinalstyrelsen eller en särskild central organisation, bestående av på detta område väl förfarna och prövade krafter, samt att ordnandet av denna angelägenhet måtte ske i samband med respektive sjuksköterskeorganisationer.

Herthas statsanslag. I likhet med föregående år har Fredrika-Bremer-Förbundet tilldelats ett statsanslag av 1,000 kr. för utgivning av tidskriften Hertha.

Donation till Fredrika-Bremer-Förbundet. Framlidna fröken Ida Forsgrén har genom testamente till förbundet överlämnat en gåva av 10,000:— kr. Donationen, som mottagits med synnerlig tacksamhet, är lämnad med fri dispositionsrätt, och förbundet får därigenom ett välbehöfligt stöd för uppehållande av sin upplysningsbyrå och allmänna verksamhet.

Hembiträdenas fortsatta utbildning. Frågan i vad mån tjänarinnorna skola komma i åtnjutande av undervisning vid de kommunala lärlingsskolorna hade föranlett Fredrika-Bremer-Förbundet i Stockholm att tisdagen den 7 maj anordna ett möte i Ate-neums hörsal, för husmödrar för att diskutera tjänarinnefrågan. Sedan fröken Maria Aspman hållit ett inledande föredrag om utbildning för hembiträden vid kommunala lärlingsskolor, diskuterades också möjligheterna för att låta tjänarinnorna komma i åtnjutande av den undervisning i husligt arbete, som lämnas i dessa skolor. Ett tillmötesgående från husmödrarnas sida måste ju götas för att ledig tid må vinnas för skolan. Frågan vore ävenledes huru de åtta timmarna pr vecka, som undervisningen kräver, bäst borde uppdelas. Som lämpliga ledighetsdagar för skolan nämndes tisdagar och onsdagar, men från sina håll uttalades också den åsikten, att husmödrarna själva borde kunna bibringa sina tjänarinnor de erforderliga kunskaperna.

Något direkt uttalande gjordes ej av mötet.

I. W. C. P. P:s möte i Zürich. Det av Internationella kvinnokommittén för varaktig fred planerade mötet i Bern den 5 maj har på grund av flera samverkande omständigheter senare blivit förlagt till Zürich, och tiden framflyttats till den 12 maj. När detta läses pågår således mötet. Som delegerade för Sverige ha 12 representanter avrest: fru Jenny Bergqvist-Hansson, fröken Märta Bucht, fru Anna Lenah Elgström, fru Gurli Hertzman-Ericson, fru Birgit Hedström, fröken Anna Kleman, fröken Alfhild Kroepelin, dr Naima Sahlbom, fröken Symonds Ohlin, fruarna Elsa Olsson, Susy Silfverbrand-Erikson och Elisabeth Wærn-Bugge.

Insända böcker.

Tidens Förlag: **Svenska folkets valhandbok** med översikt av riksdagsordning och kommunalförvaltning av *Oscar Olsson*. — **Sveriges kommunallagar** med däri senast år 1918 gjorda ändringar att gälla från den 1 mars 1919. Utgivna av *Bernh. Eriksson*. Andra upplagan.

J. A. Lindblad: **Katolskt och protestantiskt i medeltid och nutid** av *Lydia Wahlström*. — **Klyftan** av *Dagmar*. — **Pollyanna**. Berättelse av *Eleanor Porter*. Översättning av *Elsa Ribbing*.

Albert Bonnier: **Rödakorssystemern**. Skådespel i fyra akter av *Gustaf Collijn*. — **Svenskar** *Victor Rydberg* av *Lisa Lundh*. — **Samlade skrifter** av *Ernst Ahlgren*. Andra bandet. Berättelser och utkast. Efter-skörd. — **På väg till friheten**. En trilogi av *Ernst Didring*. I. Råttfällan. Komedi i tre akter. II. Fången. Tragedi i tre akter. Riket. Drömspel i nio tablåer. — **Vår tid och ungdomen** av *Eric von Rosen*. — **Kvinnogymnastik** av *Ellé Bjö-kstén*. Förra delen. — **Konst och liv**. Litterära och politiska essayer av *Per Hallström*.

L. Norblads bokhandel, Uppsala: **Gudomligt och mänskligt**. Ett inlägg i frågan om Kristus av en lekman. Av *W. M. Carlgren*.

P. A. Norstedt & Söner: **Händel** av *Romain Rolland*. Bem. övers. av Hugo Hultenberg — **Svenska litteraturens historia** under redaktion av *Otto Sylvan*. Häft. 17—20. — **Utländsk mat**. Receipt samlade av *Anna Blix* — **Dagar som komma**. Ett fredsdrama i tre akter av *Romain Rolland*. Övers. av Hugo Hultenberg. — **Kvinnliga yrken och deras förutsättningar**. Vägledning utarbetad av sakkunniga under redaktion av *Aina Hamilton*.

Wahlström & Widstrand: **Köksväxtodling**. Handledning vid köksväxters odling på fritt land och under glas av *Gustav Lind* och *Frans Liljewall*. Fjärde upplagan. — **Förbannad jord**. Roman av *Vicente Blasco Ibáñez*. Övers. av Adolf Hillman.

HERTHA

Tidskrift för den svenska kvinnorörelsen, utgiven av **Fredrika-Bremer-Förbundet**.

Redaktör: *Ellen Kleman*.

Förbundsmedlemmar erhålla tidskriften till ett pris av kr. 4: 50, varvid prenumeration sker direkt genom **Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, 48 Klarabergsgatan, Stockholm**. *Icke-förbundsmedlemmar* prenumerera å *närmaste postanstalt* eller i *bokhandel*. Pris för postupplaga: $\frac{1}{1}$ år kr. 6: —; $\frac{1}{2}$ år kr. 3: 25; $\frac{1}{4}$ år kr. 1: 75. Lösnummer 45 öre. *Redaktion och expedition: 48 Klarabergsgatan II, Stockholm*. Redaktionstid: *tisdagar och fredagar kl. 1—3*. Allm. T. 48 50, Riks 27 62. Expeditionen: *kl. 11—4 varje söckendag*. Allm. T. 48 16, Riks 27 62.

För konfirmationen

rekommenderas följande värdefulla böcker och skrifter:

I vårdagar. En samling ungdomsföredrag av Hovpredikanten Fr. Hammarsten. Häft 2,75, välskt band 4,50, klotb. 4,50.

Konfirmations- och skriftetal, hållna i Adolf Fredriks kyrka i Stockholm av Hovpredikanten E. D. Heüman. Häft. 1,75, kar. 2,75, klotb. 2,75.

Minnesord till de unga under konfirmationstiden av Prof. G. Weitbrecht. Andra uppl. Kart. 75 öre, klotb. 1,50.

Några ord till nattvardsbarn med avseende på deras första nattvardsgång av Kyrkoherden Dr A. T. Hammar. Andra uppl. 25 öre.

Ord till nattvardsungdom av Prosten K. A. Kastman. Häft. 40 öre.

Minne från konfirmationsdagen av Prosten P. J. Emanuelsson. 7:e uppl. Kart. 1 kr., klotb. 1,75.

Den heliga nattvarden av kyrkoherde Rich. Markgren. Häft. 1 kr., välskt band 1,75.

Du och din framtid. Av flera ungdomens vänner, med förord av Prins O. Bernadotte. Lämplig för konfirmander samt för dem, som slutat Söndagsskolan. 3:e uppl. Häft. 50 öre, kart. 1 kr., klotb. 1,50.

Stilla stunder för den heliga nattvarden, av R. Wenger. Häft. 1,50, hälvfr. band 3 kr.

Såsom ljusets barn. Några ord till unga flickor efter konfirmationen. Av Dr Ernst Siedel. Fritt översatt och bearb. från fjärde tyska

uppl. 2:a uppl. Häft. 1,75, kart. 2 kr., klotb. 3,25.

Andaktsbok för konfirmander och ungdom. Av kyrkoherde G. W. Wulfsberg. Innehåller betraktelser för var dag under en månad. Häft. 30 öre, klotb. 1 kr.

Stilla inför Herren. Korta betraktelser inför kyrkoårets Sön- och Helgdagar samt vid några särskilda tillfällen. En liten handräckning till de unga, tillägnad Sveriges konfirmander. Av A. E. Borgvall, Komminister. Kart. 1 kr., klotb., 1,50.

Varför just i din ungdom? Föredrag av komminister Joh. Lindgren. Andra uppl. Häft. 25 öre.

Bilder och tankar. Av komminister Joh. Lindgren. Andra uppl. Häft. 1 kr., kart. 1,25, klotb. 1,50.

Ungdomstiden — Herrens tid. En bok för ynglingar av Professor G. Weitbrecht. Tredje uppl. Häft. 2,50, kart. 3,25, klotb. 4 kr.

Med ljuset och livet. En handräckning åt ungdomen. Av Pastor Fred. Tybring. Med förord av Biskop Chr. Thorkilson. Bemyndigad översättning av B. H—r. Häft. 60 öre, kart. 1,25.

Några vänliga ord till unga män av Biskop J. C. Ryle. Tredje uppl. Kart. 1,25, klotb. 1,50.

Ljus på vägen. Minnesord för var dag i året med den heliga skrifts egna ord. 11:e uppl. Välskt band 2 kr., fint klotb. 2,50, chagr-band med rödsnitt 4 kr.

BIBLAR och NYA TESTAMENTEN

i rikt urval finnas att tillgå.

Biblar från 4 kr. till 36 kr., Nya Testamenten från 1,50 till 9 kr.

Katalog sändes på begäran gratis och franko från

EVANG. FOSTERLANDS-STIFTELSENS FÖRLAGSEXP.

— STOCKHOLM 3. —

Permanent utställning av färdiga och påbörjade arbeten samt material. Råd vid inredning av våningar m. m.

Undervisning

i Italiensk spets- och annan konsömm.
Ständigt på lager därtill hörande material.

Svensk, Fransk och Bömisk spetsstråd ständigt på lager.

A.-B. NORDISKA KOMPANIET, Textilavdelningen.
THYRA GRAFSTRÖM :: STOCKHOLM

UTAN MELLANHÄNDER

CHEVIOTS-KJOLAR, KLÄDESKJOLAR - - - SIDENKJOLAR

Billigast direkt å

STHLM S KJOLFABRIK,
MALMSKILNADSG. 9, 2 TR.
R. T. 12146. - - - A. T. 474

COLLAN-OLJAN,

världens förnämsta läderpreservativ, gör skodonen *absolut* vattentäta och minst dubbelt varaktiga.

A.-B. COLLAN-OLJE-FABRIKEN
T. OLSEN, Stockholm.

H E M T R E V N A D

Praktisk tidning för hemmet utgiven av **Fredrika B emer-Förbundet.**

Redaktör: *Fanny Ekensterna.*

Utkommer under 1919 med 24 åtta idiga n:r. Prenumerationspris: helt år kr. 2:50, halvår kr. 1:40, kvartal kr. 0:80. Prenumeration sker å posten.

Innehåller berättelser, poem, levnadsteckningar, religiösa, etiska och sociala uppsatser, artiklar i diverse ämnen samt en rikhaltig praktisk avdelning.

Inbundna årgångar för 1912-1915 kr. 1:50 pr ex., för 1916 kr. 1:75, för 1917 kr. 2:— och för 1918 kr. 2:50 pr exemplar.

Jur. kand. EVA ANDÉN

Led. av Sveriges Advokatsamfund.

KVINNLIGA JURIDISKA BYRÅN

LILLA VATTUGATAN 14^I vid Brunkebergstorg
RIKS 75 76 ALLM. TEL 183 36

Testamenten, bouppteckningar, arvsutredningar, äktenskapsförord, familjerättsaker, juridiska uppdrag av alla slag. Även skriftliga förfrågningar besvaras.

En populärvetenskaplig tidskrift av högsta rang!

VETENSKAPEN och LIVET

"En utmärkt tidskrift". (N. D. A.)

"En trevlig populärvetenskaplig tidskrift." (D. N.)

Årg. 1919. 6 häft å 2:25.

"En bra populärvetenskaplig tidskrift." (G. M. P.)

"Ett innehållsrikt vetenskapligt magasin." (A. B.)

HUGO GEBERS FÖRLAG

För kapitalister, särskilt fruntimmer, har det länge varit ett önskemål att kunna överlämna vården av sina värdepapper och skötseln av sina affärer åt någon person eller institution, som med absolut säkerhet förenade punktlighet och noggrannhet i utförandet av det anförtrodda uppdraget, ävensom prisbillighet. En sådan institution är

Stockholms Enskilda Banks Notariatavdelning

(Kungsträdgårdsgatan 8. Expeditionstid $\frac{1}{2}$ 10—4)

som under garanti av **Stockholms Enskilda Bank** åtager sig vård och förvaltning av enskilda personers och kassors värdepapper.

Exempel 1. Om en person hos Notariatavdelningen deponerar obligationer, inkasserar Notariatavdelningen vid förfallotiderna kuponger och tillhandahåller deponenter influtna medel. Vidare efterser Notariatavdelningen utlottningar av obligationer och underrättar deponenten i god tid, ifall en denne tillhörig obligation blivit utlottad, samt lämnar förslag till ny **placering** av det ledigblivna kapitalet.

Exempel 2. Om inteckningar deponeras hos Notariatavdelningen, underrättar Notariatavdelningen gäldenären därom att räntorna å inteckningarna skola till avdelningen inbetalas, varefter de medel, som inflyta, till deponenten redovisas. Vidare tillser Notariatavdelningen att inteckningarna bliva i vederbörlig tid förnyade. Om en hos avdelningen deponerad inteckning genom underlåten förnyelse skulle förfalla, ersätter **Stockholms Enskilda Bank** därigenom uppkommen skada.

Förvaringsavgift: 50 öre för år per 1,000 kr. av depositionens värde, dock ej under 2 kr.

INNEHÅLL.

Staten och kvinnorna.

Fredrika-Bremer-Förbundets 34:e årsmöte. Av *Ellen Kleman*.

Eva Rodhe. Av *Thyra Kullgren*.

Kringblick.

Caroline Wijks sjuksköterskehem.

Fredrika-Bremer-Förbundets stipendier.

Skrivelse till statsutskottet i sjuksköterskefrågan.

